

Referat fra møde i Udvalget for Plantegenetiske Ressourcer tirsdag den 27. juni 2017 på det Grønne Museum, Gl. Estrup

---

Deltagere: *Formand* Birte Boelt, Aarhus Universitet
Ahmed Jahoor, Nordic Seed A/S
Morten Greve Pedersen på vegne af Mogens Toft Jensen, DLF
Kirsten Jørgensen, Københavns Universitet
Hanne Lakkenborg Kristensen, Aarhus Universitet, Årslev
Bettina Buhl på vegne af Peter Bavnhøj, Det Grønne Museum, Gl. Estrup;
Anne Fabricius, Dansk Gartneri
Erling Frederiksen, Frøsamlerne
Gerhard Deneken, Tystoftefonden
Jette Nydam Hansen, NordGen
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen: Birgitte Lund,

Endvidere deltog Louise Windfeldt (Inst. for Naturfagenes Didaktik, KU) under hele mødet og kokken Per Mandrup deltog under punkt 4.

Afbud fra: Mogens Nygaard Olesen, Foreningen danske Planteforædlere; Lisbet Dahl, Pometet, Københavns Universitet; Jens Kr. Ege Olsen, LKF Vandel; Erik Dahl Kjær, Københavns Universitet; Bruno Sander Nielsen, Landbrug & Fødevarer; Lars Sørensen, Økologisk Landsforening; Claus Saabye Erichsen, Dakofo og Hans Erik Svart, Miljøstyrelsen.

Punkt 1. Velkommen

Formanden takkede for at kunne holde mødet på Det Grønne Museum, Gl. Estrup og bød medlemmerne velkommen. Med speciel velkomst til rajgræsforædler Morten Greve Pedersen, DLF, og til Louise Windfeldt, KU, som var inviteret med for at holde et oplæg om formidling.

Punkt 2. Godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt som følger og ind imellem punkterne blev udvalget guidet rundt i haven af en gartner:

1. Velkommen
2. Godkendelse af dagsorden
3. Meddelelser
  - Formanden
  - Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
  - Medlemmerne
4. Formidlingsindsats ifm. jordbrugets plantegenetiske ressourcer:
  - Madens Hus, ved Bettina Buhl (Det Grønne Museum)
  - Kokkens tilgang til jordbrugets plantegenetiske ressourcer, ved Per Mandrup

- Formidling til befolkningen – med erfaringer fra den tidligere og nuværende tilskudsordning til jordbrugets plantegenetiske ressourcer, Louise Windfeldt (Institut for Naturfagenes Didaktik, KU)
  - Forskning, ved Hanne Lakkenborg Kristensen (Institut for Fødevarer, AU)
5. Brainstorming omkring udvalgets videre arbejde
  6. Status for danske medlemmer i NordGens arbejdsgrupper
  7. Eventuelt.
  8. Næste møde

Punkt 3. Meddelelser

- **Formanden**

Strategien for jordbrugets plantegenetiske ressourcer er godkendt af formanden.

- **Landbrugs- og Fiskeristyrelsen**

Strategien for jordbrugets plantegenetiske ressourcer er pt. sendt til ministerens godkendelse.

Nyt udvalg for jordbrugets plantegenetiske ressourcer: Processen omkring udpegning af udvalget vil blive igangsat så hurtigt som muligt, da det nuværende udvalg kun er nedsat tom. 30. juni 2017.

Projektordning for jordbrugets husdyr- og plantegenetiske ressourcer 2017:

Ansøgningsrunden for 2017 er åben fra om med den 15. august til og med den 15. september 2017.

Note of concern er videresendt til udvalget efter ønske fra NordGens arbejdsgruppe for Grønsager, Kartoffler, Krydder- og Medicinalplanter. AU informerede om punktet under meddelelser fra medlemmerne.

Begæring om aktindsigt fra Erling Frederiksen er sendt til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen med CC til Udvalget for Plantegenetiske Ressourcer for at få oplysning om, hvorvidt styrelsen har været involveret i udarbejdelsen af den danske holdning til Den Europæiske Patentorganisations (EPO) forslag om principperne for patenter på især planter. Begæringen er sendt videre til rette enhed internt i styrelsen.

- **Medlemmerne**

AU orienterede om den fremsendte 'Note of Concern', som er udarbejdet af NordGens arbejdsgruppe for Grønsager, Kartoffler, Krydder- og Medicinalplanter i juni 2017 efter et arbejdsgruppemøde på NordGen. Arbejdsgruppen er bekymret for det efterslæb NordGen har med at opformere/foryngre frømateriale. Anbefalingen fra arbejdsgruppen er, at søge teknisk ekspertise i form af en faglig uddannet gartner, som har viden om dyrkning, sædskifte samt om sygdomme- og skadedyr. Udvalget henviste i øvrigt til at søge konsulent ekspertise og eventuelt at tage kontakt til det danske firma Jensen Seeds A/S, der har ekspertise i frøproduktion af bl.a. grønsager og krydderurter.

KU orienterede om stikkelsbærfestivalen, som bliver afholdt på Pometet den 28. juli 2017. Der er udsendt invitation og program for dagen til udvalgets medlemmer.

AU, Institut for Fødevarer orienterede om åbent hus den 11. september 2017 under projektet "BitterSund – Flere sunde og bitre grønsager til food service sektoren", bl.a. finansieret af GUDP.

Foreningen Frøsamlerne fulgte op på oplysningen fra styrelsen om den begærede aktindsigt vedrørende styrelsens eventuelle bidrag til fastlæggelsen af dansk position til patentbarhed af planter. (Se endvidere referat fra udvalgets møde den 7/12-2016, hvor Frøsamlerne orienterede om EPO).

Nordic Seed informerede om deltagelse i en workshop med fokus på at øge det europæiske plantegenetiske ressource samarbejdsprogram (ECPGR) viden og muligheder omkring Private Public Partnerships i forhold til at anvende plantegenetiske

ressourcer til fødevarer og jordbrug. Dette var et af flere oplæg for at præsentere det nordiske PPP program om præplanteforædling.

Tystoftefonden oplyste, at Frøcertificeringssystemet nu er overflyttet fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen til Tystoftefonden.

NordGen informerede om, at opformering af frøaccessioner er slået meget stort op i år med 130 forskellige arter med forskellige dyrkningsbehov helt ned på sorts niveau. Der er derfor vanskeligt at finde ressourcer til de øvrige genbanksaktiviteter *e.g.* ressourcer til at søge midler til nye projekter.. I en nylig afsluttet arbejdsmiljøundersøgelse er der rapporteret om udfordringer i det fysiske arbejdsmiljø.

Punkt 4. Formidlingsindsats ifm. jordbrugets plantegenetiske ressourcer:

- **Madens Hus, ved Bettina Buhl (Det Grønne Museum)**

Udvalget blev budt velkommen til det nye Det Grønne Museum, som har været igennem en fusionsproces mellem det tidligere Jagt- og Skovbrugsmuseum og Dansk Landbrugsmuseum. Det Grønne Museum har således viden, historier og oplevelser med jagten, skoven, landbruget og maden. Der blev orienteret om museets rolle i forhold til maden, haven og køkkenet og specielt om Madens Hus, som er historisk madlavning i historiske køkkener. NordGen er leverandør af det mangfoldige udvalg af arter og sorter i haven. Derudover hørte vi om hvordan tilskudsordningen til de husdyr- og plantegenetiske ressourcer bl.a. muliggør koordinering af viden opsamling og afvikling af forskellige formidlingstiltag eksempelvis på Landskuet i Herning, Bærfestivallen ved Pometet og på Food Festival.

- **Kokkens tilgang til jordbrugets plantegenetiske ressourcer, ved Per Mandrup**

Kokken i Madens Hus, Per Mandrup, fortalte om betydningen af den direkte adgang fra køkken til have som inspirationskilde og om havens betydning som formidlingsværktøj for den levende fortælling om madens kulturhistorie. Undervejs blev der serveret smagsprøver fra haven for at give et indblik i gastronomiens potentiale for at udbrede kendskabet til mangfoldigheden af de plantegenetiske ressourcer og betydningen ved at bruge dem råvarer i vores mad.

- **Formidling til befolkningen – med erfaringer fra den tidligere og nuværende tilskudsordning til jordbrugets plantegenetiske ressourcer, ved Louise Windfeldt (Institut for Naturfagenes Didaktik, KU)**

Louise Windfeldt tog udvalget igennem en præsentation af hendes erfaringer med formidling af plantegenetiske ressourcer. Erfaringerne er indsamlet på baggrund af den tidligere tilskudsordning for demonstrationsprojekter til plantegenetiske ressourcer under Landdistrikt Programmet (LDP) i perioden 2008-2013, som hun har belyst i en Ph.D. afhandling. Anbefalingerne fra ordningen er, at forskelligartede institutioner med mange slags fagfolk samarbejdede og formidlede i et plantegenetisk miljø. Det er således vigtigt med en sammenhængende formidling, hvor mange forskellige slags fagfolk deltager. Derudover er det vigtigt at satse på et netværk mellem alle involverede institutioner.

Endvidere blev der informeret om det aktuelle samarbejdsprojekt 'Webportal for danske spiseplanter' under den nuværende tilskudsordning for husdyr- og plantegenetiske ressourcer. Målgruppen er havefolk, avlere, kokke, forskere, butikker og museer. Indledningsvis bliver der arbejdet med 50 sorter indenfor grønsager, korn, frugt og krydderurter, som alle er beskrevet under den tidligere LDP tilskudsordning for demonstrationsprojekter. I projektet søges kobling til andre formidlingsprojekter og -aktiviteter. Organiseringen er opdelt med en ekspertgruppe og en supportgruppe.

- **Forskning, ved Hanne Lakkenborg Kristensen (Institut for Fødevarer, AU)**
Forskningen med jordbrugets plantegenetiske ressourcer foregår gennem samarbejdsprojekter, i forbindelse med bevaringen af klonsamlinger af diverse arter og f.eks. i de to store projekter MaxVeg og BitterSund. Formidlingen omkring denne forskning foregår via forskellige kanaler, som artikler via DCA -Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, videnskab.dk, i aviser og TV, i forbindelse med markvandring med faglig tilknytning, på den årlige Food Festival og eksempelvis ved oplæg om Bittersund på Økologisk Landsforenings årsmøde. Formidlingen fra AU sker med støtte fra journalister i samarbejde med de faglige bidragsydere. Det blev også påpeget, at det er vigtigt ikke at oversælge ens budskaber, som det kan ske i det tidlige formidlingskrav for at fange læsernes opmærksomhed. Samt være standhaftig overfor journalister som ønsker et bestemt budskab. Eksempelvis er det ikke påvist, at de gamle grønsagssorter generelt er sundere end de nyere.

Punkt 5. Brainstorming omkring udvalgets videre arbejde

I den nye strategi er nævnt, at udvalget skal arbejde for at udbrede information om arbejdet med bevaring og anvendelse af de plantegenetiske ressourcer. Formanden takkede for de fire indlæg og nævnte, at disse fire eksempler kan være inspiration til udvalgets videre arbejde med at styrke formidlingen – sammen med eksempelvis den kommende bærfestival.

Det er vigtigt at få succeshistorierne formidlet bredt ud og forskellige forslag til yderligere aktiviteter blev diskuteret.

Punkt 6. Status for danske medlemmer i NordGens arbejdsgrupper

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har udnævnt forædler Morten Greve Pedersen til nyt medlem i NordGens Vallväxtarbejdsgruppe.

Punkt 7. Eventuelt

Ingenting under dette punkt.

Punkt 8. Næste møde

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen vil gå i gang med at nedsætte et nyt udvalg.